

برای منافع سیاسی به استاد فوت شده هم رحم نکردند

صفحه ۴

روزنامه خبری تحلیلی، دانشگاهی صبح ایران
صدای نخبگان، نگار جوانان

۱۶ صفحه
۵۰۰۰ تومان

فصل جدید از پویشموسون:
روایت سال‌های جنگ

فرهنگستان

شماره مسلسل - ۴۶۹
پخشیه ۱۲ شهریور ۱۴۰۴
۱۷ مهر ۱۴۴۵
۲۰ شهریور ۲۰۲۴
شماره ۳۹۵۱

www.fdn.ir | ۱۶ شهریور ۲۰۲۳ | vol.15 | No. 3952 | 16 P

سریال «حیثیت گمشده» چه می‌خواهد؟ چه می‌کند؟

گرفتار قیصر

سجاد پهلوان‌زاده، کارگردان: با قصه شعاری نمی‌توان مخاطب امروز را راضی کرد

۱۳ و ۱۲

انتخابات سه‌ضلعی

۶ ماه قبل از انتخابات مجلس دوازدهم نشان می‌دهد ترکیب «روحانی-لاریجانی» در مقابل بخشی از اصولگرایان با «قالیباف» و بخشی دیگر با ترکیب «جلیلی-پایداری» آرایش نیروهای سیاسی را شکل می‌دهند

آمریکا ۳ سال پس از واقعه اشغال کنگره همچنان به دنبال انتقام از عاملان است

شورش در کنگره هنوز قربانی می‌گیرد

۱۷

روایت میدانی از حضور زائران پاکستانی اربعین در مرز ریمدان

میرجاوه حسینیہ شد

۱۶

تکمیل خط ریلی ایران و عراق می‌تواند ۱۲ میلیون تن بار نیز بین دو کشور جابه‌جا کند

خط آهن شلمچه - بصره برای اربعین و بعد از اربعین

۱۸

کانون تبلیغاتی سیهر جوان

مجری انحصاری تبلیغات محیطی در دانشگاه آزاد اسلامی

۰۹۳۹۸۸۸۸۹۹۹

یادداشت

آیت الله خامنه‌ای در مقابل مصدوره‌های غلط

دانشجوی دکتری توسعه

در سال‌های دهه اول انقلاب بخش قابل توجهی از بدنه دولت، به دنبال اقتصاد دولتی بودند و پیشرفت را در الگوی چپ دهه ۱۳۶۰ - یعنی نوعی گرایش به سوسیالیسم می‌دیدند. به همین دلیل روز به روز به سمت غلبت شدن اقتصاد دولتی پیش می‌رفتیم. انقلاب و جنگ به طور طبیعی برخی الزامات را ایجاد می‌کرد اما آنچه در عمل رخ می‌داد، فراتر از الزامات تحمیلی بود. یکی از عوامل مؤثر بر تصدیگری افراطی دولت ما، «مصدورها» بودند. بخشی از مصدورها گریزناپذیر بود. صاحبان برخی صنایع از وابستگان دربار بودند و با پول مردم کارخانه‌هایی به پا کرده و پس از انقلاب نیز از کشور فرار کرده بودند. بنابراین برای اینکه چرخ صنعت نتواند، دولت مجبور بود این موارد را مصادره و مدیریت کند. اما در همین گریزها برخی مصدوره‌های افراطی نیز از سوی طرفداران اقتصاد دولتی دنبال می‌شد. روحانیت اصیل البته در برابر این مصدوره‌های افراطی و غلط ایستادند؛ از حضرت امام (ره)، تا رئیس‌جمهور وقت - آیت‌الله خامنه‌ای - و آیت‌الله صافی و دبیر وقت شورای نگهبان. این یادداشت‌ها مروری است بر نقش رهبر انقلاب در متوقف کردن روند مصدوره‌های غلط و افراطی و البته آثار آن بر اقتصاد ایران.

مصدوره‌های غلط

مصدورها بر اساس «قانون حفاظت و توسعه صنایع ایران» که در شورای انقلاب تصویب شده بود، انجام می‌شد. این قانون چهار بند داشت. در بند «الف» برخی صنایع بزرگ و مهم مثل فولاد، مس، آلومینیوم، ساخت و مونتاژ کشتی و اتومبیل و نظایر آن ملی اعلام شدند. در بند «ب» صنایع و معادن بزرگی که صاحبان آن از طریق روابط غیرقانونی با رژیم گذشته، استفاده نامشروع از امکانات و تفضیحات عمومی به ثروت‌های کلان دست یافته بودند و برخی از کشور فرار کرده بودند نیز دولتی اعلام شدند. بند «ج» نیز مربوط به کارخانه‌ها و موسساتی بود که وام‌های قابل توجه برای احداث یا توسعه از بانک‌ها دریافت کرده بودند. قرار شد در این موارد اگر بدهی آنها از دارایی بیشتر بود، به نفع مردم و دولت مصادره شوند و اگر دارایی آنها پیش از بدهی بود نیز دولت به میزان بدهی آنها به بانک، در کارخانه سهیم شود. بند آخر نیز برای بنگاه‌های خصوصی ای بود که شامل سه دسته پیش بودند. در این مورد قرار شد بر اساس قانون مالکیت خصوصی مشروع مشروط آنها به رسمیت شناخته شود.

اعتراض به موقوف

قانون حفاظت و توسعه صنایع که از ابتدا بنا به ضرورت در دستور کار قرار گرفته بود، به دستمایه‌ای برای چپ‌گرایان وقت تبدیل شد تا بسیاری از اموال مردم ذیل بند «ج» و حتی برخی موارد ذیل بند «ب» به صورت نامشروع مصادره شود. آیت‌الله خامنه‌ای از جمله اندیشمندان اسلامی بودند که از ابتدا برای مالکیت خصوصی مشروع، اهمیت قائل بودند؛ بنابراین در مقام رئیس‌جمهور در تاریخ ۱۳۶۱/۵/۱۴ یک هیات سه‌نفره متشکل از آقایان سیدعلی غیوری، محمود لولاجیان و سیدعلی نقی خاموشی را به شورای نگهبان می‌فرستاد تا این هیات گزارشی از اشکالات موجود در این قانون، متمم آن و همچنین اشکالاتی که در مرحله اجرا به وجود آمده بود را با شور و در میان بگذارد. بخشی از مشروع مذاکرات این جلسه مهم از سوی شورای نگهبان در تاریخ ۱۳۹۸/۶/۲۷ منتشر شده است. در این جلسه هیات‌اعزای از سوی رئیس‌جمهور وقت تأکید می‌کنند برخی مصوبات شورای انقلاب که به امضای بنی صدر رسیده است، خلاف شرع بین هستند. این هیات مخالفت خود با برخی مصدورها ذیل بند «ب» قانون را اعلام می‌کند و می‌گوید بر اساس قانون اگر صاحبان صنایع اعتراض داشتند، می‌توانستند مطرح کنند اما هیچ‌گاه کمیسیونی برای رسیدگی به شکایات تشکیل نشد. این هیات همچنین به بسیاری از مصدوره‌های ذیل بند «ج» نیز اعتراض داشتند.

دستور تاریخی توقف

تقریباً ده ماه پس از برگزاری جلسه هیات‌نمایندگان آیت‌الله خامنه‌ای در شورای نگهبان، در تاریخ ۱۳۶۱/۷/۱۷ رئیس‌جمهور وقت در نامه‌ای «فوری» به فقهای شورای نگهبان، با اشاره به «ضرورت تعیین تکلیف تعداد زیادی از کارخانه‌هایی که به استناد این قانون و متمم آن دستخوش تغییرات اساسی شده و صاحبان و مدیران قبلی آنها مبادرت به شکایات کرده‌اند»، خواستار «رسیدگی و مداخله از دیدگاه شرعی» درباره این قانون و بن‌نامه اجرایی آن می‌شود.

سنگ‌بنای سطحی از اقتصاد مقام

بنابراین اگر چه امروز نیز آیت‌الله خامنه‌ای (بر اساس سخنرانی ۱۴۰۲/۱/۱ در حرم رضوی) مهم‌ترین مشکل اقتصاد ایران را تصدیگری دولت می‌داند و می‌گوید «ما در این زمینه اشتباه کردیم، بازخوانی دقیق تاریخ نشان می‌دهد که در واقع منظور ایشان از «ما»، بخشی از مقامات دولتی طرفدار سوسیالیسم و اقتصاد دولتی در دهه ۱۳۶۰ است؛ امثال بنی صدر و موسوی که از حامیان جدی مصدوره‌های غلط و افراطی بودند، در حالی که روحانیت اصیل انقلابی - از جمله آیت‌الله خامنه‌ای - اتفاقاً درست در برابر آنها و در جبهه دفاع از مالکیت مشروع بودند. نگاهی به آثار صادرات نفتی و غیرنفتی در دهه ۱۳۹۰ (به قیمت ثابت) نشان می‌دهد که عملاً تحریم‌ها نتوانسته آسیب جدی به صادرات غیرنفتی بزند و اگر اقتصاد ما در این دهه ضربه خورد، از کاهش چشمگیر صادرات نفت و اخلاص در دریافت ارز حاصل از صادرات آن بود. بنابراین سنگ‌بنای شکل‌گیری سطحی از اقتصاد مقاوم و قوی برای ایران - طوری که یک‌دهه در برابر شدیدترین تحریم‌ها تاب بیاورد - نیز با همان ایستادگی روحانیت اصیل انقلابی در دهه ۱۳۶۰ در برابر مصدوره‌های غلط گذاشته شد.